

[Lasse Budtz]

og jeg synes, man skal huske det. Han repræsenterer centrum-demokraterne.

Og så fik jeg stillet to relevante spørgsmål fra hr. Pelle Voigt, og dem vil jeg gerne besvare ganske kort. Ja, socialdemokratiet vil meget gerne være med til i FN-rammen at forsøge at finde ud af, hvorvidt man kan lave en Øst-Vest aftale om netop dette. Det må være en helt klar fredssøgende afspændingsopgave, som vi gerne vil deltage i, men det må naturligvis være gensidigt øst-vestligt.

Så var der spørgsmålet om oprettelsen af atomvåbenfrie zoner, og dér vil jeg meget nødtigt binde mig til, hvad der skal komme først, for det er klart, at det må afhænge af de undersøgelser, som for så vidt allerede er så småt i gang. Men det kunne jo være meget interessant at se, hvad der sker, hvis man lufter den ene mulighed over for en eventuel modpart eller den anden mulighed. Der er to veje at gå og så se, hvordan der reageres, og længere vil jeg bestemt ikke gå på nuværende tidspunkt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 114:

Forslag til lov om amtskommunernes overtagelse af visse statsskoler og -kursus m.v.
(Fremsat den 14/3 84).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Erling Olsen (S):

Da mit partis ordfører, hr. J. K. Hansen, er forhindret i at være til stede, skal jeg på

mit partis og hr. J. K. Hansens vegne sige følgende: betingelserne for, at socialdemokratiet kan acceptere det foreliggende lovforslag om at overføre statsgymnasierne til amterne, vil være, at en række krav bliver opfyldt.

Det må være en hovedmålsætning at sikre, at grundlæggende kvaliteter ved gymnasiet fastholdes og udvikles. Det må endvidere sikres, at gymnasieskolen indrettes sådan, at det er muligt at samordne alle uddannelserne i det 10.-12. uddannelsesar.

1. Der skal fastlægges standarder vedrørende de enkelte gymnasier og HF-kurser, tilbud af gren, valgfag og tilbudsfag. Tilsvarende må der fastsættes standarder for undervisningsmidler og undervisningens fysiske rammer.

2. Gymnasiet skal fortsat forny sig gennem forsøg og reformer. Et løbende reformarbejde er særdeles påtrængende. Dette forsøgs- og reformarbejde skal styres centralt, hvis der skal være en sammenhæng med udviklingen inden for de andre ungdomsuddannelser.

3. Det er vigtigt at fastholde et ensartet niveau på landsplan. Både gymnasium og HF forbereder til studier til videregående uddannelser. Kvaliteten af denne studieforberedelse må sikres gennem central kontrol. På dette punkt adskiller de gymnasiale uddannelser sig fra f.eks. folkeskolen. Disse mål vil efter vor opfattelse kunne nås ved centralt fastsatte regler og ved central forvaltning.

Vi må erkende, at den udvidelse af gymnasiekapaciteten, der har fundet sted i de senere år, udelukkende er sket i den amtskommunale sektor, hvilket igen har betydet, at statsskolerne fylder stadig mindre i det samlede spektrum af teoretiske gymnasiale uddannelser. På den baggrund er det da også blevet stadig mere mærkbart, at der er et behov for stramning af de centralt fastsatte regler og af det centrale pædagogiske tilsyn.

De nuværende administrative og pædagogiske regler er i al væsentlighed fra 1960erne og begyndelsen af 1970erne, hvor statsskolerne endnu var dominerende i det samlede gymnasiebillede.

Jeg har kunnet konstatere, at undervisningsministeren i sit nu fremsatte forslag har strammet reglerne om det pædagogiske tilsyn med gymnasieskolerne og HF-kurserne en kende op, set i forhold til de tidligere frem-

[Erling Olsen]

lagte udkast til forslag. Det kan vi naturligvis ikke være utilfredse med, men vi mener dog fortsat, at der en lang række kritiske punkter, vi gerne vil vende tilbage til under det kommende udvalgsarbejde.

Det synes en smule mærkeligt, at først vil ministeren have overført statsskolerne til amterne, og så bagefter skal der nedsættes et udvalg, der skal gennemgå de pædagogiske tilsynsspørgsmål og gældende bestemmelser og praksis vedrørende skolernes administration. Disse områder bør efter vor opfattelse behandles før eller i det mindste samtidig med en eventuel overflytning. Der er i det hele taget en række områder, der bedst egner sig til en nærmere belysning under det kommende udvalgsarbejde, og det skal jeg vende tilbage til dér.

Jeg skal slutte med at konkludere, at vi i socialdemokratiet mener, at der under alle omstændigheder er behov for at få skabt nye regler for det pædagogiske tilsyn, hvis et fælles niveau skal holdes og gymnasiet videreudvikles. Derfor er det vigtigt for gymnasiets og HF's udvikling, at vi får et forstærket regelsæt for det pædagogiske tilsyn, at vi får sikkerhed for forsøgs- og udviklingsarbejde, gerne ved Herlev statsskole, og at vi får opbygget en rådsstruktur, som kan fungere parallelt med erhvervsuddannelsesrådet. Når disse krav er opfyldt, og først da, vil det efter vores opfattelse være rigtigt at diskutere en overflytning af statsgymnasierne til amterne.

Eva Møller (KF):

Det lovforslag, der ligger på folketingets bord i dag, er et forslag, der har været længe undervejs. Vi kan vel sige, at det blev påbegyndt i 1973, da man overførte de kommunale gymnasier til amterne, og samtidig nedsatte man en kommission til at se på, om vi skulle have statsgymnasierne over samtidig eller nogenlunde samtidig. Der blev første gang udarbejdet lovforslag på området i 1974, men det er altså først nu, det som lovforslag endelig ligger på folketingets bord. Det andet lovforslag bortfaldt på grund af et af folketingsvalgene.

Jeg vil gerne sige, at som lovforslaget foreligger i dag, er det et led i regeringens rationaliserings- og forenklingsbestemmelser, idet vi med det foreliggende lovforslag vil opleve, at amtskommunerne ikke længere skal betale

bidrag for de elever fra amtskommunerne, der går på statens gymnasieskoler. Det er endvidere et led i regeringens overordnede målsætning om, at ansvar og betaling for opgaver skal følges ad.

Det konservative folkeparti har altid lagt vægt på, at vi får den bedst mulige uddannelse af den danske befolkning. Vi mener, at det er af afgørende betydning for bevarelse af vor kulturarv, og at det er af afgørende betydning for, at vi fortsat kan bevare vores internationale status, og endelig har det afgørende betydning for vort erhvervsliv og dets mulighed for tilpasning til nye situationer. Det har derfor for os været afgørende, at det foreliggende lovforslag sikrer, at vi kan opretholde niveauet for studentereksamen og HF, og at vi også i fremtiden har mulighed for at sikre, at vores studieforberedende eksaminer kan bevares og videreudvikles.

Vi har derfor med glæde noteret os en række punkter i lovforslaget og bemærkningerne til lovforslaget. Næmlig for det første, at der ikke sker ændringer i det centrale pædagogiske tilsyn. For det andet, at undervisningens kvalitet kan sikres. For det tredje, at eksaminerne vil føre frem til samme høje niveau, som vi kender i dag. For det fjerde, at linjer og grene sikres i det hidtidige omfang. Herunder har vi specielt bemærket, at man har lagt vægt på, at der fortsat skal være en vekselvirkning på den enkelte gymnasieskole mellem matematikere og sproglige, at man altså ikke kan forestille sig rene matematiske gymnasier, og vi har lagt vægt på, at den klassisksproglige gren fortsat skal bevares som et tilbud i de enkelte regioner, ligesom det skal være muligt for matematikerne fortsat at få tysk. For det femte, at muligheden for forsøgs- og udviklingsarbejde fortsat består, så gymnasiet har mulighed for at udvikle sig, også i en moderne tidsalder, at de vejledende retningslinjer fortsat udarbejdes og kan udarbejdes i direktoratet, at nedlæggelse af gymnasieskoler ikke kan ske uden godkendelse fra ministeren, at der vil være mulighed for direkte kontakt mellem direktoratet og den enkelte skole, og at direktoratet har mulighed for at holde såvel landsdækkende som regionale møder om pædagogisk-administrative emner.

Vi har endvidere noteret os, at forslaget giver mulighed for en frigivelse af administrative stillinger i undervisningsministeriet,

[Eva Møller]

og at der er ansættelsestilbud til det tjenestemandsansatte personale ved statsskolerne.

Som nævnt i indledningen har et forslag af denne art været længe undervejs, bl.a. fordi det er et kompliceret spørgsmål. Generelt finder vi imidlertid, at det foreliggende lovforslag har behandlet alle problemer. Men enkelte ting synes jeg det vil være naturligt at få belyst under det kommende udvalgsarbejde. Jeg nævner her f.eks. en præcisering af, hvordan ministeren vil udnytte sine bemyndigelser. Det konservative folkeparti har altid været varsomt med at give ministre forskellige og for mange bemyndigelser. For det andet, hvordan det centrale pædagogiske tilsyn tænkes organiseret. Og som det tredje en belysning af det personalemæssige spørgsmål. Dette er imidlertid detailområder i en stor helhed, som vi kan tilslutte os, og vi vil da også gennem et positivt udvalgsarbejde medvirke til lovforslagets videre behandling.

Hanne Severinsen (V):

Venstre kan tilslutte sig dette forslag. Det er en naturlig forlængelse af den byrdefordeling, som man allerede for længe siden har gennemført, og som har betydet, at selv om man havde statslige gymnasier, betaltes driften af amterne.

Fru Eva Møller har allerede gennemgået nogle af detaljerne i forslaget, så det vil jeg ikke komme nærmere ind på, men jeg vil godt understrege, at det er forståeligt, at amterne, der skal betale driften, også er interesserede i rent faktisk at være husvært for gymnasierne, og det er i virkeligheden det, forslaget her drejer sig om.

Der er naturligvis en række praktiske ting, som i den forbindelse skal afklares. Det gælder læreransættelserne, hvor forslaget medfører, at man overgår til en amtslig ansættelse, dog således, at de statstjenestemænd, der ønsker det, fortsat kan være ansat som statstjenestemænd.

Det pædagogiske tilsyn bliver hos gymnasiedirektoratet. Der bliver ikke tale om, at amterne på nogen måde skal begynde at udvide deres administration på dette område. Tværtimod betyder forslaget en administrativ besparelse. Det betyder, at den personaleadministration, amterne allerede har, overtager den statslige administration, hvilket medfører administrative besparelser og forenklinger.

Samtidig slås det fast i forslaget, at også de pædagogiske forsøg fortsat kan ligge hos gymnasiedirektoratet. I den forbindelse foreslås Herlev statsskoles status som særligt forsøgsgymnasium ophævet. Det betyder imidlertid ikke, at Herlev ikke kan fortsætte med at have forsøg, men det betyder, at Herlev på linje med alle andre gymnasier indgår i den samlede pulje for forsøg. Men andre gymnasier får altså også en chance, hvilket kun er rimeligt.

Her kunne min ordførertale egentlig slutte, hvis det ikke var, fordi der har været så uendelig meget debat om forslaget, at man kan undre sig over, om det virkelig er det foreliggende lovforslag, der er blevet debatteret. Det er jo i virkeligheden så enkelt, det forslag.

Forslaget er jo, som jeg startede med at understrege, et forslag, der kort og godt betyder, at i fremtiden er amterne husvært, hvor det før var gymnasiedirektoratet. Så langt, så godt. Ikke desto mindre protesteres der jo på livet løs overalt i gymnasierne. Man har også fået nogle af eleverne til at protestere, og jeg husker selv som tillidsmand på min skole, at vi fik besked om, at nu var det snart på tide, at også vi fik taget os sammen til at protestere. Men hvad protesterer man imod?

Ingen af de konsekvenser, man frygter, er indeholdt i lovforslaget, men man frygter øjensynlig, at amterne vil være fantastisk hårde husværter, man frygter øjensynlig, at de vil være langt strengere til at spare, end staten er.

Der er selvfølgelig god grund til at være bekymret for gymnasiernes fremtid, når man ser på det faldende elevtal, men den bekymring har ikke noget at gøre med, hvem der er husvært. For at sikre, at nogle amter ikke skal centralisere for voldsomt og sammenlægge små gymnasier til store gymnasier, har man indføjet en paragraf i forslaget – og det kan jeg kun være tilfreds med – om, at ministeren skal godkende nedlæggelser. Hermed har man taget højde for nogle af de problemer, der har været rejst i debatten.

Det har været hævdet, at statsskolerne var normgivende for de øvrige gymnasier, men den normgivende funktion ligger jo først og fremmest i det pædagogiske tilsyn, og det vil fortsat være i gymnasiedirektoratet.

Men hvad med udbuddet af grene? Kan man ikke risikere, at amterne her vil skære

[Hanne Severinsen]

forskellige grene bort, sådan at man amputerer de forskellige gymnasier? Også her har man taget det forbehold i lovforslaget, at man fortsat skal sikre et udbud af forskellige grene, og det betyder også her, at amter, der bliver for ivrige til at spare, vil blive bremset af gymnasiedirektoratet, ligesom man også kan fastsætte en norm for lærertimeforbruget.

For øvrigt må man jo sige, at de mange protester først og fremmest bygger på en mistillid til, at amterne vil deres borgere det vel. Man tror øjensynlig, at undervisningsministeren vil være langt mere ivrig efter at forsvare elevernes interesser. Det kan selvfølgelig kun glæde mig, at man har så stor tillid til undervisningsministeren, og den deler jeg naturligvis, men hvorfor denne mistillid til de folkevalgte amtspolitikere? Hele denne debat har nu kørt i næsten et år. Gymnasieskolernes Lærerforening har set en masse problemer i forslaget. Gymnasieskolernes Lærerforenings blad har været fyldt med advarsler om, hvor forfærdeligt det ville gå. Ja, faktisk har det været sådan, at har der været nogen enkeltsag, man overhovedet har kunnet blive enige om indbyrdes i GL, så har det været sagen om statsgymnasiernes overgang til amterne. Så har forslaget ikke gjort anden gavn, så har det i hvert fald mentalhygiejnisk betydet, at her var dog en sag, man kunne samles om, selv om det mærkelige er, at der i virkeligheden ikke er nogen sag. Mange af de spøgelse, man fremmaner, eksisterer ikke i virkelighedens verden. Gymnasieskolernes Lærerforenings formand har kaldt dette lovforslag for et led i ministerens kamp mod gymnasierne. Jeg synes, at man langt snarere skulle kaldet det GLs kamp mod vejrmøller. I betragtning af, hvor store problemer gymnasierne står over for i de kommende år, synes jeg, at denne vejrmøllekamp er spild af krudt. Skulle vi ikke hellere gå i gang med en mere konstruktiv debat om, hvordan vi på gymnasieområdet får det bedste mulige ud af en umulig situation? For det er jo sandheden om gymnasiet, at i det kommende år vil elevunderlaget blive halveret. I de kommende år vil vi stå med en lang række tilpasningsproblemer. Vi har bygget en masse gymnasier, og vi er glade for den store geografiske spredning, vi har opnået. Men hvordan sikrer vi os, at vi kan fortsætte med at have et godt gymnasieudbud, selv om

elevtilgangen formindskes? Det er et langt vigtigere spørgsmål.

Riishøj (SF):

SF vender sig på det kraftigste mod dette lovforslag. Modsat fru Hanne Severinsen kan vi udmærket se den politiske baggrund for det, der er tænkt og ment; det vil i praksis være et spareforslag, et nedskæringsforslag. Hvis man forestillede sig, at statsskolerne skulle overgå til amterne, måtte det i hvert fald forbindes med stensikre garantier for, at undervisningens kvalitet opretholdes, og vi måtte sikre os, at der ikke lægges hindringer i vejen for progressive reformer i gymnasiet. Derfor, hvis SF skulle medvirke til det forslag, måtte der stilles ganske ufravigelige betingelser til en overførelse. Sådanne betingelser er f.eks. følgende:

Staten skal i det mindste refundere 25 pct. af amtskommunernes udgifter ved nybygning, sådan som praksis har været hidtil. Herlev statsskole skal forblive et statsligt forsøgsgymnasium. Vi må sikre os, at klassekvotienten i stamklasserne fastsættes til 24 som en ufravigelig øverste norm. Vi må sikre os, at amtskommunerne ikke uden godkendelse fra direktoratet for gymnasieskolen, det vil sige fra ministeren og i sidste instans fra folkettinget, kan nedlægge skoler eller begrænse udbuddet af grene og tilbudsfag på de enkelte gymnasier og HF-kurser. Vi må sikre os, at der fastholdes en statslig forsøgsbevilling, der forvaltes af direktoratet for gymnasieskolerne. En sådan bevilling skal sikre en bred progressiv forsøgsvirksomhed i gymnasiet. Vi må sikre os, at overdragelsen skal ledsages af en fjernelse af den borgerlige regerings bloktilskudsbesparelser; det er et meget centralt punkt, for ellers må vi befrygte, at amtskommunernes økonomi ganske enkelt tvinger forringelser i uddannelseskvaliteten igennem. Endelig må vi sikre os en langt større elev- og lærerindflydelse på skolernes administration, end vi kender det i dag. Kort sagt: skulle man forestille sig en overgang, må det være i form af en uddannelsespolitisk helheds-løsning, hvor der er et helt klart progressivt sigte.

I SF har vi kunnet notere os, at den borgerlige regerings forslag aldeles ikke opfylder de betingelser. Tværtimod er vi enige med de organisationer, som har den opfattelse, at

[Riishøj]

den faktiske konsekvens af forringelserne i dette forslag bliver forringelser af undervisningens kvalitet. Vi ved, at adskillige amtskommuner – bedst kendt er nok Københavns amt – har udarbejdede forslag i den forbindelse. Det er nok noget af det, som GL, DGS og Landsforeningen for Kursusstuderende ved og har mærket sig, og det ville være interessant, hvis vi i dag kunne få svar på, om regeringens forslag indebærer, at de planer kan virkeliggøres.

Der er jo en lang række, hvad man kan kalde gummiparagraffer i forslaget her. Der er, som det tidligere er blevet nævnt, de passager, der vedrører udvalget om det centrale pædagogiske tilsyn. Altså: inden man fremsætter forslaget her, har man ikke fået afklaret, hvordan det centrale pædagogiske tilsyn skal blive. I forslaget henvises direkte til amtskommunernes argumenter om det her, og de er jo ganske klare. Amtskommunerne ønsker simpelt hen at bruge det her som et spareobjekt, man ønsker de bredest mulige rammer, og det er forståeligt. Det er den nuværende pressede økonomiske situation, men det medfører selvfølgelig nedskæringer og kvalitetsforringelser.

Vi har også mærket os, at ministeren nok vil påtage sig en hjemmel til at fastsætte regler for den enkelte skoles undervisningstilbud, men han vil altså ikke have detaljeregler. Også her er der uklarhed. Vi ved ikke, hvad det er for regler, der vil blive fremsat og opstillet, og vi ved, at ministeren egentlig gerne vil have færre regler, og det siges jo faktisk også direkte i forslaget, at dette ikke sigter mod nogen detaljstyring.

Vi kan også se, at ministeren går ud fra, at der kommer en betalingsordning mellem amterne indbyrdes, hvis elever ønsker et skolevalg, som går på tværs af amterne. Men også her er der en gummiparagraf. Ministeriet går kun ud fra, at der kommer en betalingsordning. Igen ved vi ikke, hvad resultatet bliver; vi risikerer altså igen at stå med et forslag, hvis konsekvenser man ikke kender.

Endelig er der forsøgsvirksomheden. Her er der også kun tale om en hensigtserklæring. Man siger, at det er hensigten at videreføre forsøgsvirksomheden, men præcis hvordan og i hvilket omfang siges ikke, og samtidig forsvinder altså Herlev statsskole som forsøgsskole – uden garanti for, hvordan forsøgsvirksomheden skal fortsætte.

Vi kunne også ønske os i SF, og det lå også i vores betingelser, at dette forslag blev ledsaget af regler om klassestørrelser. I stedet for kommer der måske regler om udgifter pr. elev i gymnasieskolen. Det er også klart en gummiparagraf, der åbner for øgede holdstørrelser, øgede klassestørrelser, når man altså ophæver regler om klassestørrelserne og erstatter dem med normer for udgiftsstørrelser. Vi kender undervisningsministeren godt nok til at vide, at dette er tænkt og ment som og i praksis bliver et nedskæringsforslag, en kvalitetsforringelse af gymnasiet. Derfor kan vi naturligvis ikke medvirke til dette lovforslag.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Det lød jo meget smukt med alle disse krav, man vil stille om lavere klassekvotient og den slags ting, men det, jeg godt ville spørge SF om, er: hvad er det ved det nuværende lovforslag, der forhindrer os i at øse flere penge ud på gymnasieområdet eller spare mere, og hvad ville forhindre os i at gøre det uden det foreliggende lovforslag? Hvad har egentlig alt dette, alt godt fra havet, med dette lovforslag at gøre? Hvis vi har lyst til at bruge flere penge på gymnasieområdet, så kan vi vel gøre det, og har vi brug for at spare, så kan vi gøre det uanset dette lovforslag.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Når vi med sikkerhed kan sige noget om konsekvenserne af dette, er det, fordi vi kender regeringens politik på området. I øjeblikket har man dog statsskolerne som en normgivende faktor med hensyn til tilbud af grene og hold. Den garanti forsvinder. Vi har en regering, der vil skære ned på bloktilskudene til amtskommunerne og vil gøre det i endnu højere grad i dag. Ringere økonomi og større udgifter betyder naturligvis standardforringelser i praksis.

Det er altså ganske enkelt en politisk vurdering. Fru Hanne Severinsen må altså ikke kende undervisningsministerens politik godt nok. Jeg har den opfattelse, at dette er en borgerlig spareregering. Hvis fru Hanne Severinsen kan overbevise mig om det modsat-

[Riishøj]

te, så er det da ganske udmærket, men det tror jeg ikke hun kan.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Jeg synes ikke, det er særlig konsekvent at sige, at man må sikre, at der er nogle statskoler, som jo altså undervisningsministeren har ansvar for, fordi vi ellers risikerer, at staten kaster sig over det og sparer. Det, at statsskolerne overgår til amterne, vil man altså sige betyder, at staten pludselig vil spare mere. Jeg forstår ikke rigtig SF, det må jeg sige.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Så vil jeg godt stille fru Hanne Severinsen et spørgsmål: hvis nu Københavns amt virkelig vil gennemføre de ting, det har planer om, på de nuværende statsskoler, der bliver til amtskommunale skoler – det vil sige, at man begrænser grentilbuddene og fagtilbuddene – vil venstre så standse de spareforslag? Det vil jeg gerne have et klart svar på, for så kunne man måske få en fornemmelse af, om dette medfører forringelser eller ej.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Det vil vi gøre, hvis vi synes, at det er urimeligt, men det kommer overhovedet ikke forslaget ved, for det kunne ske og det kunne ikke ske uanset dette lovforslag.

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg skal til indledning afvise hr. Riishøjs påstand om, at dette lovforslag skulle være et led i de overvejelser, man i øvrigt har om at bremse op i de offentlige udgifter. Lovforslaget er i god overensstemmelse med synspunkter, vi har fremsat fra det radikale venstres side igennem flere år, og lovforslaget bygger da også på drøftelser mellem det radikale venstre og regeringen. Vi er tilfredse med, at lovforslaget endelig er fremsat. Der har været truet med det i adskillige år, uden at noget er gjort.

Forslaget er et led i videreførelsen af den opgave- og byrdefordelingsreform, som blev indledt i 1970'erne, og hvor vi nu tager endnu

et skridt i retning af at flytte statsopgaver ud til i dette tilfælde amtskommunerne.

Jeg mener i øvrigt, at lovforslaget er i overensstemmelse med de synspunkter, vi gjorde gældende i forbindelse med folketingsbeslutningen om ungdomsuddannelserne, som der jo står en bred kreds af partier bag.

Det har ligget klart for det radikale venstre, at her var der alene tale om i fysisk forstand at overføre gymnasierne til amterne for at sikre en bedre planlægning og koordinering af indsatsen på dette område. For os har det stået klart, at når det gjaldt det pædagogiske tilsyn, så skulle det fortsat være centralt, og det fremgår da også tydeligt, at det fortsat er undervisningsministerens hensigt, og det er indbygget i lovforslaget. Vi ønsker ikke, at den pædagogiske standard skal forringes med dette lovforslag. Vi ønsker fortsat, at undervisningen sikres en høj kvalitet, og at der i øvrigt sikres et godt undervisningsmiljø, og de ting hænger selvfølgelig sammen med, hvad der er af valgmuligheder for de unge også fremover på gymnasieområdet, og det hænger selvfølgelig også sammen med de unge i de enkelte klasser. Jeg mener, at der på dette felt kan være grund til, at vi ser nærmere på lovforslaget under udvalgsarbejdet, men jeg mener ikke, at der med lovforslaget her er lagt op til, at der skulle ske nogen forringelser på området.

Jeg vil føje til – her tænker jeg mest på den debat, der er forløbet i det års tid, hvor denne sag har været til diskussion – at fra radikal side har vi ikke den mistillid til amtskommunerne, som har præget debatten. Vi har fuld tillid til, at amtskommunerne vil forvalte opgaven ordentligt, uanset om de har statsgymnasierne med i deres forvaltning eller ej. Men det skal selvfølgelig ikke betyde, at vi ikke centralt fastlægger visse retningslinjer og bestemmelser for at sikre den ensartethed, som det er både ønskeligt og nødvendigt at have på dette område.

Vi er også tilfredse med, at det i lovforslaget er sikret, at der fortsat med tilskud fra staten skal foregå forsøgs- og udviklingsarbejde, og jeg har forstået, at det fortsat kan foregå såvel på Herlev gymnasium, nu statsgymnasium, som på et hvilket som helst andet gymnasium. Afgørende er det selvfølgelig, at vi fortsat tilskynder til, inspirerer til forsøgs- og udviklingsarbejde på dette områ-

[Ole Vig Jensen]

de, fordi det til syvende og sidst gavner alle parter og i øvrigt virker inspirerende på den enkelte uddannelsesinstitution, at man har muligheder for at engagere sig i udviklingsarbejde.

Der er i lovforslaget indbygget en række bemyndigelser, som vi normalt ønsker at begrænse mest muligt. Skulle der under udvalgsarbejdet vise sig at være grund til at være betænkelig eller stramme op eller nærmere definere nogle af disse bemyndigelser, så vil vi selvfølgelig tage en drøftelse om det.

Afsluttende kan jeg kun sige, at med dette lovforslag er der ikke noget ønske om at forringe mulighederne på gymnasieområdet. Jeg vil tillade mig at sige: snarere tværtimod. Vi vil give lovforslaget den bedste gang igennem udvalget.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Jeg vil ganske kort spørge hr. Ole Vig Jensen, hvorpå han bygger sin tillid til amtskommunernes forvaltning af dette. Hr. Ole Vig Jensen antydede, at der kunne ske direkte forbedringer. Kan hr. Ole Vig Jensen henvisse til eksempler på, at der er amtskommuner, der vil benytte denne overgang til kvalitetsforbedringer i den situation, som vil forekomme inden for overskuelig tid, f.eks. i dette efterår? Jeg har ikke kunnet få øje på amter, som har lovet faktiske forbedringer i gymnasieskolen. Tværtimod er der amter, der har gjort det stik modsatte. Men har vi et eksempel, så vil det være spændende at høre det.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg skal ikke bebrejde hr. Riishøj, at han tilsyneladende i denne sag har større tillid til staten og den siddende regering og dens til enhver tid værende flertal. Jeg forstod det sådan, at det i virkeligheden var bedre, at det var herindefra, vi styrede disse opgaver, og at det under alle omstændigheder ville være bedre, end hvis det kom ud til amtskommunerne. Det kvitterer jeg for, for det er en linje, vi altid har fulgt.

Jeg kan sige til hr. Riishøj, at vi ikke har grundlag for at have mistillid til amtskommunerne på dette område. Tværtimod vil jeg

sige, at når man ser, hvad amtskommunerne har gjort i forbindelse med udbygningen på gymnasieområdet, så har vi kun ros tilovers for, hvad man har gjort. Man har næsten gjort for meget, og derfor har man nogle vanskeligheder i øjeblikket, som ikke er så rare at klare.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Nu taler hr. Ole Vig Jensen om fortiden. Jeg spurgte om fremtiden, og jeg vil altså godt have et eksempel på det. Vi har ikke tillid til den minister, der har ansvaret for dette. Når vi i den nuværende situation foretrækker at have statsskoler, så er det ganske enkelt, fordi folketinget har kontrol med disse ting. Vi så, at vedrørende Rexonacirkulæret kunne man dog overtale de radikale til at gå med på et SF-forslag om at stoppe et ministerovergreb. Det er simpelt hen spørgsmålet om, hvorvidt vi i folketinget har en chance for at standse kvalitetsforringelser, der er baggrunden for, at vi stiller os afvisende over for dette forslag.

Men lad os høre et eksempel med hensyn til fremtiden. Det er udmærket at tænke tilbage på de glade 1960ere og begyndelsen af 1970erne, men hvad med den nuværende situation?

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg kan sige til hr. Riishøj, at længe før SF stillede sit forslag om at afskaffe det, som kaldes Rexonacirkulæret, havde vi haft en drøftelse med regeringen og faktisk aftalt, at dette cirkulære ikke skulle få indflydelse på gymnasieskolerne, så vi var faktisk hurtigere end SF.

Jeg kan kun understrege, at vi taler jo begge om fremtiden med en vis usikkerhed. Der er åbenbart den grundlæggende forskel i opfattelsen, at vi ikke har nogen mistillid, og at vi ikke tror, at amtskommunerne ikke vil røgte denne opgave godt. Selvfølgelig vil de det. Det er deres egne unge mennesker, de giver disse tilbud, og derfor tager de selvfølgelig opgaven alvorligt.

Bente Juncker (CD):

[Bente Juncker]

Centrum-demokraterne har hidtil været imod udflytningen af statsgymnasierne til amterne. Dels har vi ikke en særlig næsegrus beundring for decentralisering i al almindelighed, dels og vigtigst ønsker vi at fastholde gymnasieskolens høje kvalitet som studieforberedende. For os er det skræmmende med udviklingen i Sverige, hvor man formelt har bevaret navnet gymnasium, men reelt har afskaffet indholdet ved at tvinge samtlige unge uden undtagelse ind i gymnasiet.

Når vi nu alligevel går ind for udflytningen, skyldes det forståelse for den forenkling, der er tale om, men vigtigere er det, at undervisningsministeren klart beholder ansvaret for det pædagogiske niveau. Vi ønsker ikke, at alle gymnasier skal være ens med hensyn til udbuddet af linjer og grene. Vi har ingen speciel sympati for mastodonter, studenterfabrikker. Vi mener, at staten via undervisningsministeren skal garantere niveauet for og lødigheden af en dansk studentereksamen.

Vi glæder os også over, at nedlæggelsen af gymnasier kun kan ske med ministerens godkendelse.

Når ministeren skal sikre gymnasiets lødighed, er det helt afgørende, at man fastholder de 10 eksaminer, som udgør en dansk studentereksamen. Derfor må ministeren være meget opmærksom på betydningen af et kvalificeret og uafhængigt censorkorps. Det bliver endnu vigtigere end før, at mange censorer kommer fra andre amter og ikke blot er kolleger fra naboskolen. Jeg ville være glad, hvis ministeren ville bekræfte, at han vil gøre en ekstra indsats for censorkorpset, som reelt er statens garant for eksaminens lødighed. I Sverige har man som bekendt afskaffet censorsystemet og i praksis næsten også eksamen, og det ønsker CD ikke.

Ministerens lovforslag siger intet om de private gymnasieskolers placering i gymnasiebilledet. CD ser meget gerne en egentlig ny privatgymnasielov. En udstrakt frihed uden bureaukrati i de private gymnasier med de forskellige profiler vil i endnu højere grad kunne blive inspiration både i de enkelte amter og i landet som helhed.

I bemærkningerne tales der om, at der ikke bør kunne drives gymnasium uden en sproglig gren. Det er CD enig i, men hvis ministeren vil sikre, at Danmark også har små gymnasier, kan kravet vel ikke gælde, hvis der blot et enkelt år er for få sproglige

ansøgere. Det er tilfældet i år, at en del gymnasier savner sproglige ansøgere.

Generelt må ministeren være opmærksom på, at hans decentralisering med udflytning til amterne ikke som resultat får en decentralisering på nogle få store amtsgymnasier, medens de mindre gymnasier dør på grund af de stramme timestyringsmodeller.

CD har altså overvundet sine betænkeligheder og støtter lovforslaget i tillid til, at ministeren stadig er garant for danske gymnasiers pædagogiske lødighed.

Poulsgaard (FP):

Der var en interessant diskussion heroppe lige før mellem de radikale og SF om fortid og fremtid, men det er, ligesom man glemte nutiden.

Nutiden er den, at renten er på vej op, vi får forøget underskuddet. Det kører præcis den vej, det har gjort hele tiden. Regeringen har ikke rigtig fået noget gjort ved det. Selv om man har en forførdelig masse optimisme, kniber det lidt med resultatet.

Man hører alle de kønne ord, der lyder heroppefra om dette lovforslag, men man kunne lige så godt sige sandheden, nemlig at vi har fået nogle amter op at stå, nogle fuldstændig overflødige led i administrationen. Det er altså det dummeste. Vi har gjort meget, der er dumt herinde, men at vi ikke, dengang vi lavede kommunalreformen, afskaffede amterne, er simpelt hen fantastisk i så lille et land som Danmark. Storkommuner og stat havde været rigeligt. Det med amtet som det fordyrende mellemlid er simpelt hen den største katastrofe, der nogen sinde er lavet i dette folketing.

Man skulle jo finde nogle opgaver til amterne, og siden har man med lys og lygte ledt efter forskellige opgaver, hvormed man kan vise, at amterne har eksistensberettigelse. Amtsborgmestre og de andre, der har en god løn, skal også lave lidt for den gode løn, de har. Og så kommer man nu her med sådan et forslag om at overføre statsgymnasierne til amterne. Jeg kan godt sige til ministeren, at vi skal altså lokkes med nogle lækkerbiskener, hvis vi skal hoppe på den her. (*Munterhed*). Nå ja, jeg siger det, fordi jeg ikke vil afskære enhver mulighed.

Jeg sad og lyttede med interesse til socialdemokratiets ordfører. Nu var det altså en

[Poulsgaard]

stedfortræder, men jeg tror nok, at hr. Erling Olsen ved, hvad han snakker om, og der kom ikke noget klart signal. Hvad vil socialdemokratiet? Er de med på det forslag, eller er de ikke? Det, fru Dorte Bennedsen har sagt i det pæne hæfte, vi har fået tilsendt, er jeg enig i. Hun siger, at hun går ind for central styring af gymnasier. Det gør vi også, men jeg har godt se, at så har ministeren intet flertal – ja, jeg ved ikke, om de grønlandske og de færøske mandater kan bruges, de kan selvfølgelig bruges til meget. Hvis de også bruges, kan det være, at ministeren får flertallet hjem, men ellers kan det komme til at halte med flertallet, og det ved ministeren godt.

Jeg har tit beundret ministeren. Jeg har med interesse læst nogle af de bøger, ministeren har skrevet. Han er en god skribent, og han har en livlig fantasi, og det skader ikke, at man har lidt fantasi, når man er skribent.

I sin fremsættelse kommer ministeren vidt omkring. Han får det f.eks. til, at dette er en forenkling, og samtidig skriver han om tjenestemænd, der er ansat i gymnasiet, at de, der ikke ønsker at flytte med over til amterne, bare kan forblive ansat i staten. Hvordan i himlens navn man får det til en forenkling, kan jeg med min bedste vilje ikke se. Med den utryghed, der er ved ansættelse i amtskommunerne i øjeblikket og i det hele taget i skolevæsenet – vi kan jo se den faldende tilgang af elever til gymnasiet – tror jeg nok, at de fleste alligevel vil foretrække at blive i staten. Hvordan ministeren kan få det til en forenkling, er jeg spændt på at høre.

Jeg tror ikke, at jeg behøver at fortsætte ret meget længere; jeg tror nok, at ministeren har forstået signalerne. Hvis vi skal støtte dette forslag, så skal der ændres betydeligt på det. Så skal vi have en garanti. Man kunne godt tænke sig den situation, nu hvor der begynder at mangle gymnasieelever, at amterne vil holde strikte på, at de elever, der bor i det amt, også skal gå i skole i det amt. Det kunne godt være, at der lå et gymnasium i udkanten af et amt, så det ville være bedre både af praktiske og af andre grunde og mere fornuftigt, at eleven gik i et andet amt. Vi skal i hvert fald have det smidiggjort, men som det ligger i øjeblikket, er vi ikke særlig begejstrede for lovforslaget.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

VS vender sig imod dette forslag. En del af styrken ved det nuværende gymnasium er, at der via statsskolernes normdannelse sikres et fælles niveau, hvor studentereksamen og HF i dag har en fælles standard. Eleverne har, uanset hvor i landet de måtte bo, eller hvor de måtte flytte hen, sikkerhed for de samme faglige vilkår. Denne fælles standard vil blive sprængt ved en decentralisering som den, der skitseres her.

Det kunne bl.a. betyde, at der på baggrund af forskellige økonomiske og politiske vurderinger og prioriteringer i de enkelte amter ville blive taget beslutninger, som gav uensartethed både pædagogisk og fagligt, og der kunne så sås tvivl om studentereksamen som adgangsgivende eksamen med et generelt accepteret fælles fagligt niveau. Det kunne betyde nogle ekstra skærpede adgangsbetingelser til de videregående uddannelser. Og hvordan vil mulighederne for den fortsatte forsøgsundervisning så egentlig være? Hidtil er det stort set kun statsskolerne, der har givet muligheder for at etablere gymnasie- og HF-forsøg. Hvad med klassekvotienterne, holdstørrelserne, antallet af lektioner, grene, undervisningsmidlerne osv., hvis dette lovforslag blev vedtaget?

Af bemærkningerne til lovforslaget kan man se, at undervisningsministeren mener, at det er vigtigt at videreføre uddannelsernes faglige indhold og standard på et eller andet ensartet niveau. Når man har konstateret det, må man læse en masse måske'er, forstået på den måde, at ministeren forudsætter ditten, dutten og datten; men hvordan de dér mange »jeg forudsætter« bliver til en lovhjemlet garanti for bevarelse af det nuværende undervisningsniveau og udbud af fag, siges der ikke en disse om. Det er i sin konsekvens en masse ordgejl uden reelt indhold, hvor de smukke forudsætninger blot blaftrer i den tomme luft.

I øjeblikket har vi direkte ministeransvarlighed over for folketinget, hvad angår den forvaltning, der foregår på gymnasieskoleområdet. Der er nogle grænser for, hvor mange man kan putte ind i de enkelte klasser, hvilket undervisningsministeren søgte at lade som om han ikke vidste noget om eller lade som om at man bare kunne sprænge, da han med sit berømte reklameslogan: »Der er al-

[Elisabeth Bruun Olesen]

tid plads til én til, der bruger Rexona«, i foråret 1983 forsøgte at proppe nogle flere elever ind i klasserne, hvilket ministeren som bekendt blev draget til ansvar for politisk og ikke kunne opnå parlamentarisk tilslutning til. Ved dette lovforslag kunne ministeren blive frigjort for at skulle beskæftige sig med sådan nogle for ham småirriterende detaljer.

Undervisningsministeren siger også i bemærkningerne, at i forbindelse med planerne om statsskolernes overgang er det ikke meningen, at der skal nedlægges gymnasier. Jeg vil i den forbindelse godt spørge undervisningsministeren, om han ikke er vidende om, at Københavns amtskommune har planer om at omdirigere ansøgere svarende til 20 hold fra statsskolerne til amtsgymnasierne med fortsat overbelægning til følge. Med denne omdirigering og en forhøjelse af klassekvotienterne får Københavns amt mulighed for at spare 2 statsgymnasier.

Steffensen (KrF):

Kristeligt folkeparti er tilhænger af nærdemokratiet. Det er vi også, når det drejer sig om gymnasiernes funktioner. Det er således, at vi i dag både har amtsgymnasier og statsgymnasier, og vi synes, det er udmærket, at undervisningsministeren nu kommer med et forslag, der lader amterne få ansvaret for gymnasiernes drift. Jeg forstår ikke ganske den bekymring, det vækker hos visse ordførere, for hvis vi ser på amternes forvaltning af det ansvar, de allerede har for visse gymnasier, så må man nok sige, at det er på de gymnasier, der er sket de største forbedringer og de største nyinvesteringer, når man tager gymnasierne som helhed.

Derfor synes vi, det er udmærket, når blot det sikres, at vi får en rimeligt ensartet studentereksamen. Jeg tænker på, at indholdet af studentereksamen skal fastlægges på centralt niveau, og det er ministerens opgave. Det lægger lovforslaget op til. Derfor kan vi støtte dette lovforslag.

Lovforslaget har også vakt en vis uro på små privatgymnasier, og jeg ønsker at nævne det her, fordi jeg gerne vil have det afkræftet. Man kunne f.eks. nævne det kristne gymnasium i Ringkøbing, og man kunne nævne det tyske mindretals gymnasium i Åbenrå. Det drejer sig navnlig om passagen i lovforslaget om fastsættelsen af timeforbruget. Jeg

mener ikke, at det har noget med dette lovforslag at gøre, men jeg ville gerne, om ministeren ville bekræfte, at de private gymnasier i hvert fald ikke bliver berørt af dette lovforslag. Det er jo rigtigt, at de nævnte gymnasier kan have andre problemer i forbindelse med besparelsesforanstaltningerne.

Det har som sagt ikke noget med dette lovforslag at gøre, men jeg ved, at ministeren selv er opmærksom på de specielle problemer, disse gymnasier har, og derfor vil jeg gerne, om ministeren kunne bekræfte i dag, at det ikke har noget med det lovforslag, vi nu behandler, at gøre.

Vi kan støtte ministerens lovforslag.

Dorte Bennedsen (S):

Hr. Poulsgaard havde nogle spørgsmål om, hvad der egentlig var indholdet af socialdemokratiets ordførers tale. Jeg har efter aftale med ordføreren bemyndigelse til at sige – helt skåret ud i pap til ære for hr. Poulsgaard – at som forslaget ligger her, kan socialdemokratiet ikke støtte det, fordi vi har en række af de synspunkter, hr. Poulsgaard også gav udtryk for, at det er for svagt på en lang, lang række punkter. Så det er et nej til forslaget i dets nuværende form.

Jeg vil godt spørge ministeren om et par ting. Af § 12 i forslaget fremgår det, at Herlev forsøgsgymnasium nedlægges pr. 1. januar 1985. Af stk. 4 i samme paragraf fremgår det, at det forsøgsarbejde, der er i gang 1. januar 1986, skal fuldføres og færdiggøres, og så hedder det i øvrigt i bemærkningerne, at amterne skal betale for dette forsøgsarbejde.

Jeg vil godt spørge, hvad det, der står i § 12, stk. 4, betyder. Betyder det, at der i august 1984 og i august 1985 som hidtil planlagt og forudsat optages elever i 1. g i forsøgsdelen af Herlev gymnasium? Eller betyder det, at ministeren nu stopper for indtag, så der stort set ikke er noget tilbage den 1. januar 1986? Jeg synes ikke, det er uinteressant, heller ikke for Herlev statsskole, at kende perspektivet for dette.

Jeg vil også gerne spørge ministeren, om det er rimeligt, at Københavns amt skal betale for dette forsøgsarbejdes færdiggørelse. Det er et forsøgsarbejde, der i modsætning til andet forsøgsarbejde helt specifikt er sat i gang af staten på folketingets initiativ.

[Dorte Bennedsen]

Endelig vil jeg gerne spørge ministeren, om han virkelig mener, at det er helt interesseløst at have et statsligt inspireret forsøg i et rimelig stort omfang, sådan som det finder sted på Herlev statsskole, et forsøg netop for at klare en række tanker og en række muligheder og få afgjort, om noget ikke er en mulighed, ikke kan lade sig gøre, i forbindelse med, hvordan vi skal indrette en kommende gymnasiereform.

Jeg vil gerne spørge det radikale venstre – hr. Ole Vig Jensen var inde på, at der finder mange gode forsøg sted rundt omkring, og at det er vigtigt, at de fortsætter; det er en holdning, vi ganske deler – om man ikke mener, det er vigtigt at have omfattende forsøg af den størrelsesorden, som folkettinget har besluttet skulle finde sted på Herlev statsskole. De giver på en helt anden manér nogle virkelig grundlæggende og dybtgående erfaringer – jeg vil gerne sige både positive og negative, man lærer lige så meget af det negative som af det positive – om, hvordan vi i de kommende år skal indrette vores gymnasium, så det passer til de krav og behov, som 1980'erne og 1990'erne vil bringe ind i vores gymnasieskole.

Det radikale venstre plejer i masser af henseender at være fortalere for forsøg, og derfor er jeg faktisk interesseret i at høre det radikale venstres holdning til forsøgsdelen af dette gymnasium, som, så vidt jeg husker, det radikale venstre har været med til at stemme igennem her i folkettinget.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg glæder mig over, at fru Dorte Bennedsen ligesom jeg tillægger forsøgs- og udviklingsarbejde på gymnasierne afgørende betydning, ikke mindst at fru Dorte Bennedsen er enig i, at det er overordentlig værdifuldt, at vi har mange forsøg spredt ud over mange gymnasier. Jeg tror, det inspirerer på de enkelte institutioner såvel elever som lærere, og det kan være til gavn også for andre gymnasier.

Fru Dorte Bennedsen rejser det særlige spørgsmål om Herlev, hvor jeg i øvrigt er enig i, at vi også har brug for det, fru Dorte Bennedsen kalder mere dybtgående forsøg. Jeg mener ikke, at det, som loven er udfor-

met nu, forhindres, at sådanne forsøg fortsat kan foregå også med statens bevågenhed.

Endelig vil jeg sige, lidt mere dristigt måske, at det var såmænd ingen fremmed tanke for mig, om vi havde et statsligt gymnasium, som drev forsøgsvirksomhed. Omvendt vil jeg pege på, at det måske var meget nyttigt, at den slags forsøgsvirksomhed, også af mere dybtgående karakter, kunne foregå andre steder end på Herlev. Men lad os se nærmere på det under udvalgsarbejdet. Grundlæggende er vi ikke uenige.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne takke for den debat, der har været, og også takke for, at der med hensyn til det principielle i virkeligheden var ret bred enighed.

Jeg noterede mig, at hr. Erling Olsen stillede en række vilkår op, og det forstår jeg godt. Det bør ethvert parti jo gøre for at få indflydelse på tingene. Han sagde ikke, at socialdemokratiet var principielt imod at overføre de resterende statsgymnasier til amtskommunerne.

Selv hr. Riishøj sagde ikke, at det var et princip for SF, at statsgymnasierne ikke skulle overføres. Han havde blot også en lang række vilkår, og de var selvfølgelig meget mere detaljerede, fordi SF jo nu engang har gjort det til sin stil i gymnasiespørgsmål at være et centralistisk, bureaukratisk parti. Det kan man undre sig over. Det må man bare notere.

Man kan spørge: hvad er egentlig anledningen til, at forslaget er fremsat? Det var der kun et par ordførere som var inde på, og derfor vil jeg godt repetere det.

For det første er det sådan, at amtskommunerne i dag betaler samtlige udgifter vedrørende gymnasier, men der er altså 42 af de 150 gymnasier, de ikke har ansvaret for.

For det andet er det sådan, at amtskommunerne – og her beder jeg hr. Poulsgaard høre efter – i forvejen har en gymnasieadministration. Det er jo ikke dyrere at administrere 10 end at administrere 7 gymnasier. Det er f.eks. sådan i dag, at der er to steder, hvor der udbetales løn, dels i amtskommunerne, der selvfølgelig har lønudbetalinger, dels har staten minsandten også en afdeling, som udbetaler løn til gymnasier. Det er en helt oplagt rationalisering, at man får udbe-

[Undervisningsministeren]

talt lønnen det samme sted fra, hvad enten det er et stats- eller et amts gymnasium.

Og så er der dette med byggesagerne. Er det ikke mærkeligt, at selv om man i hvert amt selvfølgelig har et sted, hvor man behandler byggesager både for gymnasier og for andre institutioner, så er der nogle få gymnasier, som skal have deres byggesager ordnet i undervisningsministeriets byggedirektorat og departement og derefter i finansministeriet, og så skal det for øvrigt i folketingets finansudvalg for at blive godkendt? Nabogymnasiet kan gå lige til amtsrådet, hvor der bevisligt har været en langt større forståelse for gymnasiernes behov, men det er en helt anden sag.

Det, det drejer sig om her, er i virkeligheden et forslag, som ikke behøvede at hedde: lovforslag om amtskommunernes overtagelse osv. Det kunne lige så godt hedde: lovforslag om ændret arbejdsdeling mellem stat og amter i forbindelse med gymnasier.

Amtskommunerne bliver husværter. Det bliver dem, der bygger; det bliver dem, der ansætter; det bliver dem, der udbetaler løn; kort sagt: alt det, de gør i forvejen for så vidt angår de amts gymnasier, de har. Der bliver ingen nye beføjelser til amtskommunerne. Det beder jeg også hr. Poulsaard bemærke. Der bliver ingen nye beføjelser til amtskommunerne ud over dem, de har. Der bliver blot det nye, at vi ikke ud over den administration, amtskommunerne har, skal have en statslig administration til at lave det samme for en fjerdedel af gymnasiernes. Det er det, der ændres. Altså, amtskommunerne skal være husværter. De bygger, de ansætter, de udbetaler løn.

Direktoratet ikke blot beholder hele den pædagogiske styring, men får øgede beføjelser til at sikre det niveau, som så mange ordførere har talt varmt om, og jeg vil gerne tilslutte mig alle de ord, der er sagt om det. Direktoratet får øgede beføjelser, især over for amts gymnasierne, som i dag ikke er omfattet af de bemyndigelser, som står i dette lovforslag. Disse bemyndigelser er sat ind i dette lovforslag netop for at sikre, at der ikke er nogen tvivl om, at ministeriet har øgede beføjelser over for samtlige gymnasier inklusive de amtskommunale gymnasier. Der skal ikke overføres pædagogiske beføjelser fra staten til amtskommunerne.

Hvis der skal ske en decentralisering, skal det være til det enkelte gymnasium, og det kan vi jo drøfte i udvalget, for det synes jeg der er et vældigt perspektiv i, og jeg har også på fornemmelsen, at der er et ønske ude på gymnasierne om at få frihed til at gå nye veje.

Jeg kunne næsten have lyst til at spørge hr. Riishøj: kunne det ikke være et element i den såkaldt progressive politik, SF fører, at en lille smule skulle have lov at gro nedefra? Det er dog mærkeligt, at man kombinerer det, man kalder et progressivt skolesyn, med en så fuldstændig centralistisk, bureaukratisk holdning, som hr. Riishøj her gjorde sig til talsmand for. Hvis vi kom ind på en decentralisering fra staten til det enkelte gymnasium, ville det så være så forskrækkeligt? Jeg spørger kun, for jeg er meget redelig på det punkt og ønsker selvfølgelig ikke at gå længere, end folketinget synes.

I Politiken i dag er der en beskrivelse af situationen. Den vil jeg gerne kommentere lidt, for den er ukorrekt på en lang række punkter. Mange af de ting, der er nævnt deri, har også været nævnt her, altså disse ting, man er nervøs for, og som man efter min mening slet ikke behøver at være nervøs for. Men så er der en ledende artikel, hvor Politiken slutter med at skrive, at hvis blot vi bevarer det centrale tilsyn i ministeriet, så er det en god idé at overføre skolerne til amtskommunerne.

Det er jo lige præcis, hvad forslaget her går ud på. Tager man hr. Erling Olsens liste, så er det sådan, at næsten alle de forudsætninger, han stiller op, er opfyldt, eller de kan i hvert fald opfyldes inden for rammerne af det lovforslag, der er fremsat.

Hvis jeg skal forstå hr. Erling Olsen på den måde, at han gerne vil høre lidt om, hvordan disse bemyndigelser bruges, for at være sikker på, at betingelserne bliver opfyldt, så er jeg meget rede, det er klart, det er det, man har en udvalgsbehandling til, nemlig til at få klarlagt: hvordan vil ministeren egentlig bruge de bemyndigelser?

To ordførere har været inde på, at det måske var lidt rigeligt med bemyndigelser, og det synes jeg egentlig også. Men det er jo, fordi jeg er et så kompromissøgende og centrumsøgende gemyt. Jeg har fornemmet, at der var et ønske om, at man skulle have disse muligheder, for at ministeren kunne sikre

[Undervisningsministeren]

både det ene og det andet. Det kan jeg næsten ikke undslå mig for. Man må slet og ret drøfte med hinanden i folketingets uddannelsesudvalg: synes man, at ministeren har for mange bemyndigelser? Jeg er meget rede til at drøfte, om jeg skulle have lidt færre.

Men hvis man samtidig stiller krav om, at jeg skal sikre det ene og det andet og det tredje og det fjerde, så er jeg søreme – undskyld, så er jeg nødt til at have bemyndigelse til at gøre det, man kræver. Det synes jeg at man i udvalget kan få en nyttig drøftelse om, og jeg vil meget gerne bidrage til at belyse tingene så godt som overhovedet muligt.

Med hensyn til Herlev statsskole er der ikke tale om, at noget som helst skal standses, absolut ikke. I det hele taget sker der kun det, at næste gang Herlev søger om et eller andet forsøg, bør det vurderes i sammenhæng med forsøgsansøgninger fra andre gymnasier, og jeg tror, at Herlev vil stå stærkt. Det vil da være naturligt, at der stadig er en ganske betydelig forsøgsvirksomhed på Herlev, men jeg synes på den anden side, at det vil være sundt, da vi nu har set, at mange andre gymnasier også evner at lave forsøg, at lade disse andre gymnasier få mulighed for at få andel i de forsøgsbevillinger, som Herlev jo i dag har monopol på.

Der er i det hele taget ikke tale om, at der skal skæres i forsøgsbevillingerne; og hver eneste øre der eventuelt måtte fragå Herlev statsskole i 1985 eller 1986 eller 1987 og de kommende år, vil blive overført til forsøg på andre skoler. Det er endda muligt, at man i sagens anledning skulle øge den samlede forsøgspulje lidt. Det har jeg ikke noget imod, for ganske som amtskommunerne skal have lov til at give penge til forsøg og nyskabelser, synes jeg, det er udmærket, at vi har et flerstrengt system, hvor også staten kan bidrage til forsøgene.

Jeg er tilhænger af forsøg. Hvis man bemærker, hvordan jeg har administreret forsøgene i det par år, jeg har været minister, så vil man kunne se, at jeg ikke har hugget hovedet af det ene forsøg efter det andet. Nej, jeg har prøvet at inspirere til yderligere forsøg, som gik i en lidt anden retning – ikke noget, der har med politik og højre og venstre at gøre, men f.eks. noget, der har at gøre med, at man i stedet for at blive ved med at søge ud i randen af fagene går i dybden med fagene. Jeg synes, det var meget interessant,

hvis det kunne give anledning til nogle forsøg.

Så jeg er meget åben over for dette, at vi fortsat skal have forsøg, at amtskommunerne skal kunne give bevillinger, at staten selvfølgelig også skal give en forsøgsbevilling og derved få stor indflydelse på, hvad det er for forsøg, der bliver gennemført. Jeg er åben over for det, og jeg mener, at jeg har demonstreret et vist frisind i den henseende.

Man har jo nævnt her fra talerstolen, at jeg er medforfatter til en bog, der hedder »Kampen om gymnasiet«, og dér kritiserede jeg nogle forsøg. Men har jeg standset dem? Det har jeg ikke, og heller ikke tilsvarende forsøg andre steder. Derimod er det min gode ret at prøve at inspirere til nogle nye forsøg, eventuelt på helt andre gymnasier, og det synes jeg der bør være mulighed for, for derved styrker vi mangfoldigheden.

Jeg mener ikke, at alt er godt i gymnasiet i dag. Forsøgsvirksomheden er en måde, hvorpå vi kan få afprøvet nye metoder, og jeg vil tilmed sige: nogle af de forsøg, jeg ikke bryder mig om, er jeg glad for at vi har fået gennemført, for så kan vi jo lære af både de heldige og de mere mislykkede forsøg.

Til slut vil jeg sige til hr. Poulsgaard igen, at fremskridtspartiet jo er i sin gode ret til at mene, at vi aldrig skulle have haft amtskommunerne, men jeg mener, at fremskridtspartiet bør kigge sig rundt i salen og se, om der er flertal for at afskaffe de 87 amtsgymnasier. Det er der vist ikke, og det vil sige, at amtskommunerne sidder dér og administrerer gymnasier, i gennemsnit 7 gymnasier pr. amt. Når jeg nu siger, at det ikke bliver dyre at administrere 10 i stedet for 7 – det kan jeg sandsynliggøre – så synes jeg, det er underligt, at fremskridtspartiet kræver dyr betaling. Jeg skal slet ikke udtale mig om den måde at føre politik på, for det er helt i orden, men jeg vil bede hr. Poulsgaard tænke sig om endnu en gang, før han helt lukker døren i.

Riishøj (SF):

Hr. Poulsgaard var inde på den parlamentariske situation omkring dette forslag. Det er rigtigt, at som det ser ud umiddelbart, er der ikke flertal i folketinget for ministerens forslag, og så vidt jeg har opfattet det, drejer det sig her om et spørgsmål, hvor de nordat-

[Riishøj]

lantiske medlemmer ikke blander sig i lovgivningsanliggender herhjemme, så der er stadig væk en meget flydende parlamentarisk situation omkring disse ting.

Jeg synes, at hr. Poulsgaard sådan set kom med et spændende indlæg. Da man i sin tid oprettede amtskommunerne, stemte SF imod det, sjovt nok ud fra noget af den samme argumentation, som hr. Poulsgaard bruger. Vi har naturligvis væsentlig andre forestillinger om, hvordan gymnasiet skal opbygges, end hr. Poulsgaard, men vi har altså også et program for en afbureaukratisering af det danske samfund, for en socialistisk selvforvaltning, som har et ganske andet sigte end det, regeringen i hvert fald har med dette forslag. Den parlamentariske situation omkring disse ting er flydende, og jeg tror nok, at hr. Poulsgaard kan gennemskue ministerens bemærkninger om det, og han vil sikkert svare på det.

Jeg tror for øvrigt ikke, at der sker noget ved, at forslaget falder. Jeg tror, at de konservative græder tørre tårer over det, det er i hvert fald ikke noget kabinetsspørgsmål, og der er ikke i det her forslag noget, der sigter imod en bedre gymnasieskole, en bedre undervisning. Hvis man tager de udtalelser, der er kommet fra amter om forslaget, sigter de ganske tydeligt mod at få større muligheder for besparelser.

Når ministeren nævner SF som et noget centralistisk-bureaukratisk parti, skal jeg bare understrege, at vi under en borgerlig nedskæringsregering faktisk er centralistiske i mange tilfælde. Vi ønsker at udvikle et samfund, der både afbureaukratiserer og skaber socialistisk selvforvaltning, men i et kapitalistisk samfund med en borgerlig regering, der simpelt hen vil forringe kvaliteten af de offentlige ydelser, må vi holde os til nogle regler, som i videst muligt omfang forhindrer, at det sker. Det er altså det, vi klynger os til i dette tilfælde.

Jeg vil godt spørge ministeren om en enkelt ting. Han nævnte selv, at han helst så, at der var færre bemyndigelser til ministeren. Der er ingen tvivl om, at de konservative har strammet lidt op i det her forslag, men hvis vi nu forestiller os, at der kommer et par amter meget snart og har en plan om på de nuværende statsgymnasier at forringe udbuddet af fag, forringe udbuddet af grene, altså en direkte forringelse af undervisningstilbudde-

ne, hvordan vil ministeren så stille sig? De forslag fra amtskommunerne kan komme meget hurtigt, og det er altså meget væsentligt, at vi kender svaret fra ministeren, inden vi bedømmer de her ting i udvalget. Hvordan vil ministeren f.eks. forholde sig til Københavns amts meget velkendte planer?

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Ministeren sagde, at SF ellers mente, at tingene skulle blomstre nedefra, og at det var så smukt, og sådan plejede venstrefløjen at tænke. Det kan måske også være smukt, og i debatten den anden dag om arbejdstid hørte vi noget af det samme, at nedefra skal man vilkårligt kunne fastlægge arbejdstiden, nøjagtig som man vil, fleksibilitet hedder det. Men det duer altså ikke, at der ikke findes nogen rammer. Det duer ikke i det her tilfælde, hvor vi taler om undervisningsområdet, at snævre lokale økonomiske interesser styrer gymnasiets faglige indhold. Man kunne ligefrem frygte, at der blev uddannet og udlækket forskellige typer studenter, alt afhængigt af, om der var tale om en venstre kommune eller en socialdemokratisk kommune. Ministeren har ikke sagt noget som helst om endnu, hvordan man egentlig med ministerens forslag sikrer, at man får den samme type student i Gedser, som man får i Skagen.

Poulsgaard (FP):

Jeg synes faktisk ikke, jeg smækkede døren i. Jeg synes, jeg holdt den en lille smule på klem. Det vil jeg gerne sige.

Og så vil jeg egentlig starte med et modspørgsmål til ministeren: hvorfor har vi egentlig politiske partier i Danmark? Har vi ikke politiske partier, fordi vi har forskellige holdninger til samfundsspørgsmål? En af de holdninger, vi har – og den falder sammen med SFs – er, at amterne er nogle overflødig gevækster. Dem kunne vi have undværet i Danmark. Det har vi ment hele tiden. Jo mere vi lægger ud til amterne, jo sværere bliver det selvfølgelig som parti at argumentere for, at vi skal have amterne nedlagt. Derfor er der en lille smule logik i det.

Jeg kan ikke forstå, at ikke bare ministeren, men alle andre i denne sal snakker om kommunale tilskud, amtslige tilskud, statslige tilskud. Hvor i himlens navn kommer de tilskud fra? De kommer direkte fra foret i bor-

[Poulsgaard]

gernes lommer, og den enkelte borger er ravruskende ligeglad med, om det er amts- eller det er stats- eller det er kommuneskattekroner, det drejer sig om. Det, der interesserer ham, er det samlede skattetryk, så den dér kan jeg ikke rigtig hoppe på.

Men jeg er da enig med ministeren i, at vi skal have en forenklet administration. Jeg var en dårlig fremskridtsmand, hvis jeg ville gå imod en forenklet administration. Det, jeg forsøgte at sige i mit første indlæg, var, at ministeren jo selv i sin fremsættelse siger, at de tjenestemænd, der ikke ønsker ansættelse ved amterne, kan fortsætte ved staten. Hvor er det forenklet i det?

Vi er enige med ministeren i, at vi skal have et enstrengt system, men vi mener bare, det var bedre, at vi lagde samtlige gymnasier ind under staten. Ministeren vil gå en anden vej. Vi skal ikke snakke os fra hverandre, men jeg kunne godt have lyst til at spørge ministeren: hvorfor er Sorø Akademis Skole holdt udenfor? Skal der opretholdes en særlig administration for Sorø, eller hvordan vil man klare det? Ja men det er da mærkeligt, at det lige er Sorø, der er holdt uden for lovforslaget. Der er kostskole og det hele dernede. Jeg ved ikke, hvordan ministeren får det til at lyde som en forenkling.

Til slut vil jeg gerne sige tak til fru Dorte Bennedsen, fordi jeg fik et klart svar heroppefra. Der er altså intet flertal, og det må ministeren så tage til efterretning, eller også må han komme med noget, der er lidt bedre, sådan at vi i hvert fald får et enstrengt system, ikke får dette mangestrengede system.

Hanne Severinsen (V):

Jeg må sige, at jeg har noget svært ved at forstå SF og VS. Det er partier, som siger, at de vil decentralisere, men hver eneste gang man rent faktisk foretager en decentralisering, så siger de: ja men altså, vi må lige sikre os, at man også gør det og det og det og det og det. De tror altså ikke, at det virkelige liv rigtig kan blomstre, når det kommer til stykket, for man vil nok alligevel noget væmmeligt. Det vil sige, at decentralisering er noget med, at man siger, at folk selv skal beslutte det, som vi vil have de skal beslutte.

Jeg mener, at det, der er det relevante, er opgavefordeling. Det er, at nogle ting skal besluttes centralt og andre ting skal besluttes

decentralt, og når man først har lagt det ud, så må det også være med den tillid, at de kan forvalte det lokalt.

Vi har jo klart besluttet her, at byggesagsadministration, husværtsfunktion kan amterne godt have. De har det jo rent faktisk for størstedelen af gymnasierne. Der er samtidig almindelig enighed i denne sal om, at pædagogisk tilsyn er en opgave for direktoratet, fordi vi ønsker et ensartet niveau. Ja men når nu ministeren siger, at sådan skal det også være, hvad er det så, man er bange for?

Er det ikke i virkeligheden et fantastisk godt system, vi har, at de forskellige gymnasier har nogle retningslinjer, de skal rette sig efter? De skal sende deres pensumindberetninger ind til direktoratet. De ved, at der kan komme en censor fra en anden del af landet, og derfor ved de også, at de skal nå frem til et ensartet niveau, og så forsøger de på forskellig vis rundt omkring i gymnasierne at nå frem til det samme niveau.

Jeg synes ærlig talt, at det er en god måde at decentralisere på, at man klart fastlægger kompetencen. Noget er i statslig regie, andet i amtslig regie, og atter andet skal det enkelte gymnasium selv bestemme.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Jeg tænkte nok, at den kom, den dér med decentralisering. Nu har vi lige haft en indenrigsminister, der har påbudt amterne lofter med hensyn til udskrivning af skatter, og man har beskåret bloktilskuddene. Vi har haft en minister, der har dikteret en række amter, hvor mange elever de må have i klasserne, det berømte Rixonacirkulære. Vi har en minister, der vil ændre styrelsesloven på universiteterne, centralisere på det groveste.

Det, venstre vil, er at decentralisere, hvor de ser en politisk fordel i det, decentralisere dér, hvor vennerne er, og centralisere dér, hvor de ikke er. Sådan er politik nok i nogen grad indrettet, at man for at fremme sine politiske mål prøver at lægge en beslutningskompetence dér, hvor man ser en politisk fordel i det.

Vi har nogle tanker om decentralisering og selvforvaltning, men det er aldeles ikke inden for nogle økonomiske rammer og inden for et samfund, som bevæger sig i retning af større ulighed, større uretfærdighed. Det er

[Riishøj]

tværtimod en helt anden samfundstype, det, vi forestiller os ved socialisme.

Det er en længere debat, men det, der foretages med dette lovindgreb, er ikke decentralisering. Det er centralisering på et andet niveau og i en ubehageligere form.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Jeg kan forstå, at der er tale om to slags decentraliseringer: dem, SF foretager, og de er behagelige, og dem, vi foretager, og de er ubehagelige. Det har selvfølgelig noget at gøre med penge, og SF har jo så mange penge, fordi løsning af de overordnede økonomiske problemer ikke er SFs opgave.

Jeg er nu af den opfattelse, at det, som er vores opgave her, er at udstikke nogle rammer, og det kan da godt være, at hvis vi har været lidt for flotte i 1960'erne og i 1970'erne, så bliver rammerne noget snævrere, end vi egentlig godt alle sammen kunne have tænkt os.

Jeg vil godt lige anholde det, hr. Riishøj sagde med hensyn til Rexonacirkulæret, nemlig at man dikterede, at nu skulle der være 29 elever i klassen. Det var der så sandelig ikke tale om. Der var tale om, at man i visse tilfælde kunne dispensere fra reglen om 28 elever, og det betød i virkeligheden en bedre manøvreringsmulighed. Det, der blev resultatet, var, at man for at opretholde loftet på 28 blev nødt til at smide rundt med de stakkels gymnasieelever for at få tingene til at hænge sammen, hvor man meget lettere kunne have administreret de besparelser, der skulle til, hvis man havde givet den dispensation.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg beklager, at jeg i første omgang ikke fik svaret alle ordførerne. Det skyldes, at jeg først i dag er blevet klar over, at ministre ikke har ubegrænset taletid. Det siger lidt om den beskedenhed, hvormed jeg har ført mig frem hidtil, at jeg aldrig har haft brug for den viden. Den fik jeg altså for første gang i dag.

Både fru Bente Juncker og hr. Steffensen talte varmt om de små gymnasier – jeg tror, de især tænkte på de små private gymnasier – som kan få et problem til sommer med, at der måske et enkelt år ikke er elever nok til

den sproglige linie. Jeg er ganske klar over problemet, og jeg forstår, at det er rejst her, fordi det står i bemærkningerne til forslaget, at vi agter at bruge en af bemyndigelserne til at sikre, at man ikke kan køre med gymnasier, som ikke har en sproglig linie.

Jeg forstår udmærket den konflikt, vi der ved kommer i: på den ene side vil vi gerne sikre, at man ikke kører med rene matematikergymnasier, på den anden side vil vi også gerne sikre de små gymnasier. På det punkt er jeg villig til et hvilket som helst kompromis, der kan blive enighed om i folketingets uddannelsesudvalg. Jeg ønsker ikke at fare frem med nogen som helst form for bål og brand over for et lille privat gymnasium, som i en periode ikke kan skrabe elever nok sammen. De offentlige gymnasier får nok ikke det samme problem, for dér kan man fordele sig til – eller rettere sagt: dér kan man fordele sig ud af problemet. Men også for offentlige gymnasier må vi sige, at hvis ikke de kan fordele sig ud af problemet, så må vi behandle dem præcis som de private i den henseende. Jeg lover at være meget opmærksom på problemet.

Fru Bente Juncker nævnte dette med censorkorpset, som hun ikke ville have alt for lokaliseret, altså hun ville sikre, at det ikke bare var to nabogymnasier, der udvekslede censorer år efter år. Jeg lover på fru Bente Junckers foranledning, at vi til udvalget skal fremsende en beskrivelse af, hvorledes censorordningen fungerer. Jeg finder det meget vigtigt og er helt enig med fru Bente Juncker i det, hun sagde om den sag.

Hr. Riishøj spurgte her i anden omgang om, hvad jeg sagde til Københavns amts planer. Jeg siger, at når det gælder muligheden for at nedlægge et eller flere af gymnasierne i Københavns amt, så er tilstanden efter vedtagelsen af det foreliggende forslag præcis den samme som før. Der er ingen ændring i så henseende, og det er netop det fine ved det, for jeg har ønsket, at vi skulle fjerne den frygt, som nogle med god grund kunne have. Den frygt er fjernet ved, at man nu kan holde ministeren fast på, at det er ham, der har ansvaret for en eventuel uønskelig centralisering af gymnasiekapaciteten.

Jeg vil gerne takke hr. Poulsgaard for den meget større klarhed, der kom i hans seneste indlæg. Jeg undskylder, hvis jeg var uopmærksom i første omgang. Han siger, at vi

[Undervisningsministeren]

skal have et enstrengt system, og at han fortrækker, at det er staten, der har alle gymnasier. Han lukker ikke døren i; hvis han ikke kan få det, bør det muligvis være noget i retning af det, regeringen har foreslået.

I den forbindelse rejser han det spørgsmål, hvorfor i alverden Sorø Akademis Skole skal ligge og flagre som det eneste statsgymnasium. Det spørgsmål har jeg også stillet, og hvis vi kan finde en bedre løsning for Sorø, så er jeg meget positiv, men der er specielle servitutter og ældgamle aftaler vedrørende Sorø Akademi, som det er næsten uoverkommeligt at dykke ned i. Det skal jeg gerne underholde udvalget med, for det er et meget spændende historisk stof. Jeg har blot villet prøve at begrænse mængden af problemer, og derfor er der altså ikke rørt ved Sorø Akademi, og jeg vil råde til, at man vælger denne løsning.

Det betyder ikke, at vi nu pludselig skal have en stor administration for at ordne Sorø Akademi. Jeg lover, at jeg detaljeret skal beskrive over for udvalget, hvordan vi vil forholde os. Husk på, at der stadig er noget, der hedder private gymnasier! De kører på en anden måde. Man kunne jo tænke sig, at Sorø Akademi uden at blive privat i adskillige henseender kunne blive administreret på lige fod med de private. Men det vil jeg meget gerne redegøre for over for udvalget. Jeg kan ikke dette stof tilstrækkeligt til, at jeg kan forklare det her. Hr. Poulsgaard kan være forsikret om, at det ikke er undervisningsministerens ønske, at der her skal gøres en undtagelse. Det skal ikke komme an på mig! Hvis vi kan finde en bedre løsning vedrørende Sorø Akademi, så er jeg absolut rede.

Det andet punkt, han nævner, er, hvorfor disse statstjenestemænd skal kunne fortsætte som statstjenestemænd. Nu har vi jo masser af statstjenestemænd i forvejen, og det giver ikke i sig selv bureaukrati at have statstjenestemænd. Jeg har opfattet det på den måde, at det betyder, at de får rettigheder som statstjenestemænd, kort sagt, at de bevarer deres nuværende rettigheder. Der er ikke tale om – det vil jeg understrege over for hr. Poulsgaard – at vi derved får en ekstra administration, det gør vi slet ikke. Men også dette synes jeg egner sig til, at der sort på hvidt kommer et helt klart svar fra ministeriet til udvalget. Der er ingen dobbeltadministration

i, at nogen kan have status som statstjenestemænd.

Til slut vil jeg gerne afkræfte et par myter, der har været viderebragt her i dag om Rexonacirkulæret. Jeg har ikke noget imod, at fru Elisabeth Bruun Olesen tror, at det er mig, der har fundet på det, for jeg er så glad for, at det i den grad er lykkedes mig at vende dette skældsord, som det oprindeligt var, til at være noget positivt, et fremadrettet led i regeringens politik. Jeg taler jo selv om Rexona overalt, hvor jeg kommer hen, og har ofte udtalt, at man må skrive det på min gravsten, hvis man vil, for det er nemlig så indlysende fornuftigt i den nuværende situation at sætte en ekstra stol ind.

Det, jeg gerne vil korrigere, er påstanden om, at der sidste år skete noget i retning af, at et ønske om at sætte ekstra stole ind blev bremset. Det gjorde det ikke. Der kom præcis de ekstra stole ind, der skulle. Der kom en elev ekstra på stamholdene, helt som der skulle, og gennemsnittet på stamholdene kom op fra ca. 25 til ca. 26 elever.

Det, der blev bremset, var mit ønske om at skabe øget fleksibilitet ved at tillade, at man i hvert fald i starten kunne sidde 29 elever i stedet for 28. Det fik jeg ikke lov til. Hvad betød det? Det betød, at så skulle flere gymnasieelever flyttes fra det ene gymnasium til det andet. Det var skidt for eleverne, og det beklager jeg, men det var ikke noget, der på nogen måde bremsede Rexonaprincippets velsignede virkninger.

For hvad er de velsignede virkninger? I en tid, hvor vi har udsigt til faldende børnetal i de kommende år, og hvor vi har en stor pukkel af ungdomsarbejdsløse og en stor pukkel af uddannelsessøgende, der ikke har fået plads de foregående år, er jeg som undervisningsminister nødt til at sørge for at skaffe flere pladser for de samme penge. Nu har vi oven i købet fået en halv mia kr. ekstra, de skal også bruges til at skaffe flere pladser for. Når vi har pladser nok, så kan vi begynde at overveje, om vi kan give lidt, når det gælder standarden.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Nu spurgte jeg ikke ministeren om skole- nedlæggelser specielt. De planer, der i hvert fald er i Københavns amt, drejer sig jo også

(Riishøj)

om begrænsning af grentilbuddene, begrænsninger i hold og begrænsninger i erhvervsvejledningen. Ministeren vil ifølge lovforslaget her få en bemyndigelse til på den enkelte skole at diktere, at amter skal opføre sig på en bestemt måde.

Det, jeg spurgte om, var sådan set: hvis Københavns amt eller et andet amt kommer på skolerne, eksempelvis på de nuværende statsskoler, og ønsker den slags forringelser, vil ministeren så standse det? Det er nok væsentligt at vide, når nu der er så mange ting i luften, om det her medfører besparelser og forringelser eller ej. Vil ministeren give et konkret svar på det?

I øvrigt tror jeg heller ikke, at der vil ske de private gymnasier og Sorø Akademi noget. De to grupper skal nok blive friholdt, men de er vist også de eneste, der måske vil få gavn af dette forslag.

.(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Det er ministerens sidste bemærkninger om pladser nok, der bringer mig på talerstolen igen.

Ministeren siger, at når vi har pladser nok, kan vi begynde at overveje at nedsætte klassekvotienterne. Vi står i en situation, hvor vi just i gymnasiet har pladser nok. Det lader til, at vi her i 1984 har alt for mange pladser. Som det fremgår af pressen, har ministeren sagt, at han ikke desto mindre ikke vil begynde at nedsætte kvotienten.

Jeg mindes en ordfører for et stort oppositionsparti for nogle år siden, der fra denne talerstol holdt dundertaler i anledning af nogle overvejelser om nedlæggelse af Ordrup gymnasium. Disse dundertaler gik på, at Ordrup gymnasium ikke måtte nedlægges, for vi var nede på 24 elever i alle gymnasieklasser i Københavns amt. Den daværende minister bøjede sig for denne argumentation, og der var enighed om, at man hurtigst muligt, netop når tilgangen til gymnasiet begyndte at synke, skulle ned med klassekvotienten.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om han i dag er enig i det, denne ordfører sagde for nogle år siden.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg er enig i det, som ordføreren sagde, men jeg er ikke enig i det, som fru Dorte

Bennedsen her citerede ordføreren for. For det, ordføreren dengang – det var mig – sagde, var, at det var urimeligt at nedlægge et gymnasium, så længe det havde elever nok til tre fyldte hold i l. g. Det er det, der siden er gået over i historien som Ordrupklausulen.

Jeg overvejede såmænd, om vi skulle indbygge en sådan Ordrupklausul i dette lovforslag, men derved ville man skabe en meget stiv ramme for amtskommunernes planlægning. Man kan bl.a. forestille sig – og her tænker jeg på fru Bente Junckers og hr. Stefensens bekymringer – et amt, hvor man havde to gymnasier i en lidt større by, og så lå der tre mindre gymnasier i tre mindre byer. Hvis man går frem efter den rene Ordrupregel, er det helt sikkert, at man ender med at affolke de mindre byer, mens en mere strategisk planlægning kunne gå ud på at nedlægge et af de store gymnasier i den store by. For ikke at forhindre amtskommunerne i en sådan strategisk tænkning for det tilfælde, at der skulle blive tale om nedlæggelse, synes jeg ikke, vi skal indbygge Ordrupreglen som en lov, der skal gælde for alle. Dengang var det jo en regel, vi netop kaldte Ordrupreglen, og som vi sagde skulle gælde dér og for de omliggende gymnasier.

Københavns amts planer har jeg aldrig rigtig været præsenteret for i detaljer. Det kan være, at jeg kan blive det. Jeg har heller ikke studeret på, om det er noget, der strider mod de cirkulærer, der gælder. Der er som sagt bemyndigelser nok i forslaget til, at man kan udstede cirkulærer som i dag, så Københavns amts muligheder for at gennemføre sine eventuelle tanker berøres såmænd ikke af dette her. Men jeg skal gerne få det spørgsmål præcist besvaret i udvalget.

.(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Jeg må efter ministerens svar her i sidste omgang med beklagelse konstatere, at den nuværende minister altså ikke er enig i den daværende ordførers synspunkter, på trods af at disse to var én og samme person.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Det vil historieforskningen kunne dokumentere at fru Dorte Bennedsen ikke har ret i.

[Undervisningsministeren]

Jeg glemte i øvrigt én ting, jeg gerne vil føje til. Det var hr. Riishøjs lille sidebemærkning om de private gymnasier. Her kom der en lille fordom frem, idet hr. Riishøj antydede, at når det gælder de private gymnasier, så skulle ministeren nok ryste op og være venlig. Sagen er, at de private gymnasier har fået pålagt en ekstraordinær besparelse i år, fordi deres lærertimeforbrug ligger langt over de offentlige gymnasiers, og de private gymnasier er indstillede på, at de i løbet af kort tid skal ned på det samme lærertimeforbrug som de offentlige gymnasier. De er altså udsat for en speciel besparelse i disse år, og det er svært nok for dem at leve med. Hvis de samtidig her i tinget skal hænges ud som nogle, der bliver specielt begunstiget, så er det at føje spot til skade.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vædtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 121:

Forslag til lov om ændring af lov om lærlingeforhold. (Lærekontrakter med flere lærere. (Kombinationsaftaler)).
(Fremsat 14/3 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Erling Olsen (S):

Da mit partis ordfører, hr. Nørgaard Sørensens, er forhindret i at være til stede, skal jeg på socialdemokratiets og hans vegne sige, at vi synes, det er et godt lovforslag, som vi gerne vil støtte. Detaljerne ser vi på i udvalget.

Kirkegaard (KF):

Lovforslaget er et led i regeringens bestræbelser for at skaffe flere uddannelsespladser for unge og går jo i al sin korthed ud på, at man indfører mulighed for at lave kombinationsaftaler inden for mesterlæreområdet, ligesom man i forvejen kan inden for EFG-systemet. Det mener vi fra det konservative folkeparti er en god idé, og det vil vi gerne støtte.

Ifølge bemærkningerne skulle der herved være mulighed for at få oprettet 500 flere lærekontrakter. Det vil koste stat og kommuner nogle penge, men jeg vil faktisk oprigtigt håbe, at disse penge bliver brugt. Vi skal alle sammen gøre en indsats for, at denne mulighed for at lave kombinationsaftaler inden for mesterlæreområdet, når det nu bliver vedtaget, bliver kendt rundt omkring i virksomhederne. Det må vi gøre en indsats for, og det må organisationerne også.

Vi kan anbefale lovforslaget.

Hanne Severinsen (V):

Venstre kan også tilslutte sig lovforslaget. Nu har vi brugt flere timer på at diskutere de gymnasiale uddannelser, men vi skal ikke glemme, at der også skal skaffes lærepladser til de mange, som skal andre steder hen. De har tit været stedbørn, og netop i disse år, hvor vi har masser af brug for nye lærepladser, er dette lovforslag et meget godt forslag, der netop kan afhjælpe noget af den mangel, vi har.

Jeg kan på venstres vegne kun tilslutte mig.

Carsten Andersen (SF):

Lovforslaget om kombinationsaftaler i lærlingeloven er en konsekvensrettelse til lærlingeloven, så den bliver i overensstemmelse med lov om EFG-uddannelserne.

Vi skal hilse forslaget velkomment, men det er for meget at kalde det et led i regeringens ungdomspakke. Det kan højst blive til et led i regelsaneringen eller måske i moderniseringsprogrammet.

Vi går ud fra, at disse lærekontrakter vil blive fulgt nøje, og at der ikke ved oprettelse af sådanne kombinationsaftaler bliver tale om forringelser for lærlingene.

Vi er bekymrede over, at kravene til lærepladserne er slækkede. Det er klart, at den